

спахията и срещу трудътъ си е получавалъ единъ минимумъ, който едва е усигурявалъ прехраната на него и семейството му.

Презъ турско владичество имало е свободни селени наречени рая и зависими, несвободни селени.<sup>1)</sup> Първитѣ сж поселявали свободнитѣ села. Тѣхния брой е билъ незначителенъ и сж били отъ категорията на различнитѣ привилигировани села. Тѣ сж изпълнявали повинности, направо на турската държава, били сж: войници, соколници, дервенджии, мостоваци строене и подържане на мостоветѣ), булвери (майстори, работници по направа фортификационни постройки и пр.)<sup>2)</sup>. Вторитѣ сж живѣли въ селата владени отъ спахийтѣ, или други господари, каквито турската държавна иерархия е била уредила. Изобщо споредъ турскитѣ закони, номиналното владение на земята е било въ четири форми: мюлкъ (частенъ имотъ), хасъ (държавна земя), вакуфъ (духовно владение) и тимаръ (спахилъкъ, ленно владение). Спахилъцитѣ, респективно спахийтѣ се делили на тимари, заими и беиове: всѣка група отъ които имала известни права и задължения, които се състояли предимно въ броя на конниците съ които билъ длъженъ спахията да се яви въ време на война или при другъ случай. Спахилъка е било наградата, която турската военна аристокрация е получавала заради своитѣ заслуги къмъ държавата. Спахийскитѣ имоти се наричали още „калъджъ“, имотъ спечеленъ съ сабля. Грамадниятъ брой на българскитѣ селени, населявалъ тѣзи зависими спахийски села, и самитѣ тѣ били зависими. Тѣ се дѣлили на изполджии, момци или ратай, и кесимджии. Първитѣ работили земята на спахията и получавали само частъ отъ плодътъ, най-често половината, отъ гдето иде и името имъ, вторитѣ работили съ надница, плащана въ натура, а кесимджии били полузависими, тѣ плащали на спахията уговоренъ данъкъ въ натура: жито, масло, сирене, вълна, дърва, и пр., а нѣкжде работили и по нивитѣ имъ. Кжщата на кесимджии била тѣхна собственостъ.

Изглежда обаче, че положението на българскитѣ селянинѣ презъ това време не е било на всѣкжде въ страната еднакво: така напримѣръ презъ 1840 год. селата между Мачинъ и Русчукъ сж биле крайно бедни когато тѣзи между Русчукъ и Търново, презъ сжщото време, сж били по-богати. Руския монахъ Партени<sup>3)</sup> който въ това време е пропжтувалъ България, съобщава за голѣмитѣ двуетажни каменни жилищни

<sup>1)</sup> Мишевъ. Бѣлг. въ Миналото. 1916. стр. 240—248.

<sup>2)</sup> Г. Баласчевъ и Д. Ихчиевъ — спис. Минало, год. II — Привилегии на християнската рая въ турската държава.

<sup>3)</sup> Инокъ Партеній. — Странствіе и путешествіе по европейской Турціи во св. Горѣ Атонской. Москва, 1856 г.